
УДК 378.1:001.89

Михайло Володимирович ЗАВАЛЬНИЙ,

*кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник,
доцент кафедри адміністративного права та процесу факультету № 3
Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4191-061X>*

ЗАЛУЧЕННЯ КУРСАНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ МВС УКРАЇНИ ДО НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасний стан розбудови відомчої науки у ВНЗ МВС України характеризується зміцненням наукового забезпечення діяльності правоохоронних органів, наявністю сталих зв'язків між науково-дослідними установами МВС України та практичними підрозділами Національної поліції, формуванням чисельних наукових шкіл, підвищенням кількості та якості наукових досліджень, присвячених як загальнотеоретичним, так і прикладним проблемам діяльності поліції.

Сучасний вищий навчальний заклад МВС України є основною ланкою у системі спеціальної поліцейської освіти України. Його функціональність реалізується шляхом провадження навчально-виховного процесу, який включає навчальну, виховну, методичну роботу та науково-технічну діяльність. Навчально-виховний процес, своєю чергою, забезпечує можливість здобування курсантами (слухачами) знань, умінь і навичок у гуманітарній, соціальній, науково-природничій, технічній, сферах, необхідних для професійної діяльності, та їх інтелектуального, морального, духовного, естетичного й фізичного розвитку. Науково-дослідна робота є складовою

навчально-виховної роботи, професійної підготовки. Вже з першого курсу курсантів (слухачів) необхідно залучати до посильних наукових досліджень. Першим етапом цієї роботи має стати опрацювання специфічного пропедевтичного курсу «Методи наукових досліджень». Тут треба враховувати особливості конкретної спеціальності.

У процесі підготовки робочих навчальних програм з основних дисциплін необхідно передбачати певні види робіт, спрямовані на виконання курсантами (слухачами) наукових досліджень з поступовим їх ускладненням від першого до випускного курсу. Варто забезпечувати при цьому узгодженість і систему на міжпредметному рівні.

Дотримання системності в процесі включення курсантів (слухачів) у науково-дослідну роботу має здійснюватися як на рівні суто навчальної роботи з певних дисциплін, так і в позанавчальний час.

Залучення курсантів (слухачів) до наукової роботи з погляду вимог системності має здійснюватися не на рівні самодіяльності, аматорства, а мати чітку спрямованість, плановість, наукову координацію, бути невід'ємною частиною професійної підготовки фахівців, включатись у розклад занять та індивідуальні плани викладачів, мати належне економічне забезпечення.

Організаційно, залучення курсантів (слухачів) до наукової діяльності повинно відбуватися у три етапи.

Перший з яких полягає у відборі курсантів (слухачів), які мають здібності до науково-дослідної діяльності (реалізується за участю заступника начальника інституту з навчальної та методичної роботи, курсових офіцерів, викладачів, керівників наукових товариств курсантів, наукових співробітників, працівників відділу організації наукової роботи, навчального відділу тощо). Кінцевим результатом цього етапу є формування списку здібних до науково-дослідної діяльності курсантів (слухачів). Пріоритет надається курсантам (слухачам), які: приймали участь у проведенні олімпіад (конкурсів) на кращу наукову роботу; які мають наукові публікації; навчаються на «добре» та «відмінно».

Другий – реалізується під час іспитового терміну, тобто перевірки курсантів (слухачів) відібраних на першому етапі. Із такими курсантами (слухачами) проводиться співбесіда працівниками кафедр (науково-дослідних лабораторій), а також вони в обов'язковому порядку залучаються до виконання таких завдань, як: підбір наукової літератури за конкретною тематикою; аналіз думок науковців з тих чи інших проблемних питань діяльності ОВС; написання реферату за конкретною науковою тематикою тощо.

Третій етап – реалізується щодо курсантів (слухачів), які пройшли іспитовий термін, у зв'язку з чим, у подальшому, їх доцільно залучати до таких форм наукової діяльності, як: здійснення моніторингу законодавчих та інших нормативно-правових актів, які регулюють діяльність підрозділів Національної поліції, а також практики їх застосування; участь авторських колективів із числа курсантів у розробленні проектів законодавчих та інших нормативно-правових актів, які регламентують діяльність підрозділів Національної поліції; проведення експертизи чинних законодавчих та інших нормативно-правових актів, а також їх проектів; участь авторських колективів із числа курсантів у проведенні тематичних наукових досліджень за встановленими пріоритетними напрямками науково-дослідної роботи ВНЗ, МВС України тощо; підготовка тез конференцій та наукових статей з проблемних питань діяльності Національної поліції; участь курсантів (слухачів) у підготовці інформаційно-аналітичних матеріалів з питань сучасного стану нормативно-правового забезпечення діяльності підрозділів Національної поліції; участь курсантів у підготовці навчальних посібників; участь курсантів (слухачів) у грантах (договірних проектах), які проводяться з правоохоронної тематики.

Будь-яка наукова робота курсанта (слухача), крім спільних із працівниками кафедр (лабораторій) – повинна проходити обов'язкове рецензування.

Кафедрами та лабораторіями, на кожен навчальний (календарний) рік повинні визначатися перспективні напрями та форми науково-дослідної роботи з перспективними курсантами (слухачами).

Беручи до уваги значення, яке відводиться керівництвом Університету науковій діяльності курсантів (слухачів), доцільно на кафедрах та в науково-дослідних лабораторіях призначити відповідальних осіб за цей напрям наукової роботи.

Викладене вище дозволяє сформулювати такі висновки: 1. Роль наукової роботи курсантів у освітньому процесі ВНЗ МВС України є надзвичайно цінною. Вона не лише задовольняє потреби молодого спеціаліста у реалізації творчих можливостей, а й сприяє поєднанню принципу

інтеграції освіти і науки у навчально-виховному процесі, використанню авангардних досягнень науки і техніки під час проведення навчальних занять. 2. Правова регламентація наукової та науково-технічної діяльності курсантів у ВНЗ МВС України залишається фрагментарним, містить низку невідповідностей, не забезпечує належним чином цілісності складових навчального процесу, повного розуміння посадовими особами ВНЗ МВС України питань організації та проведення науково-дослідної роботи курсантів.

Одержано 02.11.2017
